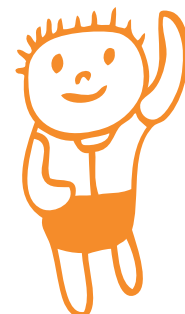

Asiakkaana adoptoitu – tarinoita kohtaamisista

Adoptioerheet ry onnittelee Sanna Mäkipää adoptiotietouden kasvattamisesta terveydenhoitajien keskuudessa!

Terveystieteiden maisteri, terveydenhoitaja **Sanna Mäkipää** kertoo tapaamisista adoptoitujen kanssa. Alkuperäinen artikkeli julkaistiin Terveydenhoitaja-lehdessä 6/2015. Mäkipäälle myönnettiin kyseisen lehden vuoden parhaan artikkelin kunniakirja.

Josef 3 vuotta

Etelä-Afrikassa syntynyt Josef on adoptoitu isosta lastenkodista Suomeen puoli vuotta sitten. Hänet on löydetty vastasyntyneenä sairaalan portin vierestä vilttiin käärittynä. Lastenkodissa Josef on kehittynyt vähän ikätasoaan hitaammin. Hän nukkuu ja syö huonosti, ja vanhemmat ovat väsyneitä. Karkean ruuan syöminen on vaikeaa ja ajoittain poika ahmii. Josef vaikuttaa nuoremmalta kuin on eikä vierasta lainkaan.

ADOPTOIDUILLA lapsilla on taustansa vuoksi usein kehityksen, perusturvallisuuden ja kiintymyksen viiveitä. Myös vanhemmat ovat lapsen saatuaan uuden edessä, joka voi näkyä hämmennyksenä ja väsymyksenä. Lapsiperheen elämää on vaikea etukäteen kuvitella tai harjoitella, adoptoidaan lapsi sitten ulkomailta tai Suomesta.

Tuore adoptioerhe on aina vastasyntynyt perhe: yhteistä elämää ja ihmissuhteita vasta rakennetaan. Josefin ja vanhempien välille ei vielä ole syntynyt kiintymystä, josta kertoo se, että hän ei vierasta tuntemattomia aikuisia. Lapsen perushoito, nukkuminen ja syöminen ja vanhempien jaksaminen ovat asioita, joista neuvolassa on hyvä puhua. Niitä tukemalla perheen sisäiset suhteet alkavat rakentua. Tutkimusten mukaan varhainen tuki hyödyttää lapsen kehitystä ja perheen yhteenkasvamista.

Adoptoidun lapsen kehitysprofiili on kuin palapeli: lapsi on osin hyvin kehittynyt, osin taas ikätasoa jäljessä. Viiveitä voi esiintyä tunne- ja sosiaalisessa kehityksessä, mutta myös motoriikassa ja puheessa. Kehitystä kannattaakin peilata lapsen kronologiseen ja ns. perheeseen tuloikään.

Josefin turvallisuus ja kiintymyksen synty perheessä tarvitsevat tukea. Sovitaan, että poika jatkaa iltamaidon juomista tuttipullosta äidin tai isän sylissä ja nukkumista vanhempien makuuhuoneessa omassa sängyssään. Vanhemmat saavat ohjeet muutamaan päivittäiseen vuorovaikutusleikkiin. Neuvolaseurantaa tiennetään ja yhteydenottokynnys on matala.

Kalle 6 vuotta

Kalle adoptoitiin nelivuotiaana Venäjältä. Hänellä oli diagnooseja, joista osa piti paikkansa, osa ei. Tullessaan Kalle heijasi itseään ja hänellä oli huono näkö. Kalle aloitti päivähoiton viisivuotiaana ja melko pian päätettiin, että hän viettää ns. leikkivuoden aloittaen eskarin vasta seitsemänvuotiaana. Näin Kallen ei tarvitse erota ryhmästään, vaan he voivat jatkaa kouluun yhdessä. Kalle tulee neuvolaan isän kanssa. Vanhemmat ovat eronneet kolme kuukautta aiemmin ja sen myötä Kalle on taas alkanut heijata. Isä on siitä huolissaan, samoin Kallen myöhemmästä koulussa pärjäämisestä. Terveydenhoitaja ja Kalle jäävät hetkeksi kahden, vaikka pojan on ensin vaikea päästää isää eteiseen. Kun isä vakuuttaa, että on varmasti oven takana odottamassa, jääminen onnistuu.

LAPSET ADOPTOIDAAN pääasiassa hieman vanhempain kuin vauvoina. Eri maista tulevilla lapsilla on erilaisia tarinoita. He ovat asuneet lastenkodissa, sijaisperheessä tai olleet useammassa eri sijoituspaikassa. Osa on elänyt biologisen perheensä kanssa. Adoptiovanhemmat saavat hyvin erilaisia määriä tietoja lapsensa taustasta ja terveydestä luovuttavan maan viranomaisilta. ▶

Lapset tarvitsevat aikaa kasvaa kiinni perheeseen, tehdä asioita, joita muut lapset ovat tehneet ja kirii kehitystään ennen koulun alkua. Ihmisten vaihtumista olisi syytä välttää, samoin kuin kartoittaa millä kehityksen osa-alueilla viiveitä esiintyy ja miten lasta voi parhaiten tukea ennen koulun alkua.

Myös adoptioperheissä erotaan, sairastetaan ja kuolaan. Jo ainakin kerran menettänyt lapsi voi reagoida menetyksiin voimakkaasti. Erovaiheessa sekä lapset että vanhemmat tarvitsevat keskimääräistä enemmän tukea. Asumis- ja tapaamisjärjestelyjä on hyvä tarvittaessa miettiä kiintymyssuhteisiin erikoistuneen ammattilaisen kanssa.

Tarkastuksessa todetaan sama kuin aiemmin: Kallella on vielä kirittävää ennen kouluun menoa. Ratkaisuleikkivuodesta on ollut hyvä, vaikka se ensin herättikin hämmennystä päivähoitotoimistossa. Päätöksen tukena ollut terveydenhoitajan lausunto painoi kuitenkin paljon. Sovitaan, että vanhemmat ja Kalle tapaavat neuvolapsykologin kesän jälkeen keskustellakseen pojan mahdollisista tuen tarpeista koulussa, vanhempien vielä hahmottamattomista asumisjärjestelyistä sekä eron aiheuttamista pohdimmoista. Osa ajasta varataan vain vanhemmille.

Elli 9 vuotta

Elli tulee terveystarkastukseen äidin kanssa. Opettaja on kertonut Ellin olevan tunneilla paljon omissa ajatuksissaan ja keskittymätön. Kotona äidin kanssa on juteltu siitä, miten Elli haettiin vauvana Kiinasta ja mitä tietoja heillä on elämästä sijaisperheessä. Tietoa ei ole paljon ja se surettaa Elliä. Lisäksi koulun pihalla Elliä on nimitetty ja kysytty, milloin hän palaa takaisin Kiinaan ja muistaako hän mitään sieltä.

ADOPTOIDUN identiteettityö alkaa usein jo alakouluikässä. Ajan myötä lapsi ymmärtää adoptiotaustansa laajemmin: syntyy kysymyksiä pois antamisen syistä ja ensimmäisistä vanhemmista. Tämä voi viedä paljon kaverisuhteisiin, leikkiin ja koulunkäyntiin tarvittavaa energiaa. Koulu on toimintaympäristönä erilainen kuin päivähoito. Lapset ovat enemmän keskenään ja kiinnostus erilaisuutta kohtaan voi ilmetä adoptoidun kannalta negatiivisin tavoin. Vaikka mahdollisuus kuulua joukkoon ja olla samanlainen kuin muut on tärkeää, ei

se aina onnistu. Myös se, miten erilaisista perheistä, syntymästä, adoptiosta ja maista puhutaan, merkitsee adoptoidulle enemmän kuin muille: asiat tulevat eri tavalla ”iholle”.

Terveydenhoitaja kysyy, mitkä asiat Elliä mietityttävät eniten. Pohditaan myös, mitä kyseleville koulukavereille voisi sanoa. Päätetään, että Ellin äiti tulee luokkaan kertomaan adoptiosta ja Kiinasta. Äiti on huomannut, että Pelastakaa Lapset ry järjestää adoptoiduille lapsille vertaisryhmän, jossa käsitellään omaa taustaa. Se voisi olla Ellille hyvä paikka miettiä taustaansa ja tuustua paremmin muihin adoptoituihin.

Sofia 14 vuotta

Kolumbiasta vauvana adoptoitu Sofia käy kouluterveydenhoitajan luona usein erilaisten pienten vaivojen kanssa. Pikkuhiljaa hän alkaa kertoa ajatuksistaan, kokemuksistaan ja toiveistaan. Sofialla on kiusattu erilaisen ulkonäön ja varhain alkaneen murrosiän vuoksi. Hänellä on myös oppimisvaikeuksia, jotka vaikuttavat peruskoulun jälkeisiin opintoihin. Tyttö on miettinyt viime aikoina paljon taustaansa ja yrittänyt, toistaiseksi tuloksetta, löytää biologista sukuaan Facebookista.

ADOPTOIDULLA on identiteettinsä työstämisessä useampia palapelin palasia kuin toisilla. Hän joutuu mielellään tekemään eroa kaksiiin vanhempiin: biologisiin ja adoptiovanhempiin. Kiinnostus omaa taustaa kohtaan on usein suurta murrosiässä, toisaalta myös toive olla samanlainen kuin muut. Vaativammaksi muuttuva koulutyö nostaa esiin mahdolliset toiminnanohjauksen, oppimisen ja sosiaalisten suhteiden vaikeudet. Murrosikää on kutsuttu kiintymyssuhteen kehityksen kertausvaiheeksi: jos ensimmäisten vuosien kiintymyskehityksessä on puutteita, on murrosiässä kirittävää keskimääräistä enemmän.

Tulevaan terveystarkastukseen varataan paljon aikaa ja äiti pyydetään mukaan. Osaksi aikaa kutsutaan myös opo jatko-opiskelupaikan pohtimiseksi. Lisäksi sovitaan, mistä asioista Sofia haluaa jutella terveystarkastuksessa äidin kuullen ja mitkä asiat jätetään terveydenhoitajan ja Sofian välisiksi. Päätetään myös, että Sofia käy terveydenhoitajan luona kerran kuussa ns. kuulostelukäynnillä koko yläkoulun ajan. ♦

SUOMESSA ADOPTIOPERHEEN saa vuosittain noin 200 alle 18-vuotiaasta lasta. Heistä suurin osa tulee ulkomailta, vuodesta 1985 alkaen yhteensä noin 4 500. Kotimaan adoptioita on noin 30-50/vuosi. Lapsia yhdistävät varhaisvaiheen vaihtuneet ihmissuhteet ja puutteellinen mahdollisuus luoda pysyviä kiintymyssuhteita. Tämä voi johtaa pitkäaikaiseen tuen tarpeeseen mm. sosiaalisen ja tunne-elämän kehityksessä ja vaikuttaa myös muihin lapsen ja nuoren kehityksen osa-alueisiin.

LISÄTIETOA aiheesta löytyy muun muassa osoitteesta: www.adoptioperheet.fi/neuvola-ja-kouluterveydenhuolto.

Adoptiolapsi neuvolassa ja kouluterveydenhuollossa -opasta voi tilata osoitteesta: adoptioperheet.fi/tuotteiden-esittely.